

Minke Nieuwboer, lector wijkverpleging

‘Beter samenwerken dan concurreren’

In deze rubriek komen professionals die inspireren aan het woord. Niet alleen hun functie, maar ook lef, enthousiasme en visie zijn aanleiding voor een interview. Deze keer een gesprek met Minke Nieuwboer (61), sinds april 2021 lector wijkverpleging aan de HAN. Nieuwboer heeft een lange staat van dienst binnen de wijkverpleging, zelfs toen ze in het Radboudumc in Nijmegen werkte zat ze naar eigen zeggen wederom ‘meer buiten dan binnen’. Het leek dan ook niet meer dan logisch dat juist zij het lectoraat wijkverpleging aan de HAN ging bekleden.

Tekst: Hellen Kooijman

Minke Nieuwboer houdt zich al meer dan 35 jaar bezig met de wijkverpleging, maar haar enthousiasme en liefde voor het vak is er niet minder om geworden. In 1983 studeerde ze af aan de hbo-v en begon in de wijk te werken. ‘In de wijk had ik mijn leukste stage. Destijds deed je nog alles; jgz, ouderenzorg, preventie.’ Heel veel jaren werkte ze met veel plezier in de wijk. Tot de ‘minutenzorg’ kwam. ‘Dat ging om rijtjeslopen, snelheid maken. En als je te lang deed over een cliënt omdat je bijvoorbeeld nog een gesprek met de mantelzorger had gehad, werd dat toch door je team afgedaan als: Wat ben je laat! Het ging over productie, niet over de inhoud. En daar werd ik erg onrustig van. Dat was niet het vak zoals ik dat wilde uitoefenen.’

Nieuwboer stopte met de wijkverpleging, maar bleef nog wel bezig met ‘het me druk maken over het beroep’, zoals ze het zelf noemt. In de avonden ging ze naar Utrecht om in eigen tijd te vergaderen over de verbetering van het beroep van de wijkverpleegkundige, inhoudelijk maar ook qua imago, de voorloper van de huidige vakgroep wijkverpleging.

‘Dat was niet het vak zoals ik dat wilde uitoefenen’

In die jaren was ze tevens begonnen met een studie Verplegingswetenschappen. Terug naar de wijk ging ze niet meer, maar ze had er nog veel mee vandoen in haar nieuwe baan als beleidsadviseur bij de voorloper van V&VN; het Landelijk Centrum voor Verpleging en Verzorging. Dat was eind jaren negentig. Terugblikkend

zegt ze: ‘Wat mij daar toen opviel was hoe lastig het voor wijkverpleegkundigen bleek om de kwaliteit van hun zorg te expliciteren. Als je toen een wijkverpleegkundige vroeg: volgens welke standaarden werk je? Dan bleef het vaak stil. Terwijl bijvoorbeeld een diëtiste daar meteen een goed verhaal over had, met onderbouwing van het vak met richtlijnen, inclusief tijdsbesteding. Ze begreep dat er een hoop werk aan de winkel was op dat gebied, bij het Radboudumc in Nijmegen. Hoewel een baan in een ziekenhuisomgeving, was ze ook ‘meer bezig met de zorg extramuraal dan binnen het ziekenhuis’, zo lacht ze. ‘Ik werkte er bijvoorbeeld aan wijkgerichte preventie-programma’s, aan de samenwerking in de wijk rondom mensen met dementie in het ‘DementieNet-programma’, en hoe de huisarts en de wijkverpleging beter samenwerken door gestructureerd communiceren via de SBAR-methode. Het is tevens het onderwerp waarop ze promoveerde in 2019.

Hiërarchische verhouding

Over die samenwerking wil ze graag wat kwijt. ‘Je ziet ook nu nog best regelmatig een hiërarchische verhouding tussen de huisarts en de wijkverpleegkundige. Dit blijkt ook uit ons onderzoek. Huisartsen praten bijvoorbeeld in medische taal, wijkverpleegkundigen meer in gewone mensentaal. En dan kan het zijn dat een wijkverpleegkundige opbelt naar een huisarts met zorgen over een cliënt. Zij zegt bijvoorbeeld: “Mijn cliënt is vergeetachtig, ik maak me zorgen, ik denk aan dementie.” Maar die huisarts is dan niet meteen gealarmeerd, want die denkt in andere termen. Wat die wijkverpleegkundige zou kunnen doen is zeggen: ‘Mijn cliënt heeft een toenemend cognitief probleem’ en duidelijk onderbouwen waarom ze dat denkt.

Maar dat betekent dat de wijkverpleegkundige zich weer naar die huisarts buigt, zou het ook niet andersom kunnen? Dat de huisarts de woorden van de wijkverpleegkundige serieus neemt, ook als die in haar of zijn eigen taal worden gesproken?

‘Jazeker, ook daar denken we over na’, zegt ze meteen. ‘Maar uit ons onderzoek blijkt dat huisartsen zich hier niet altijd van bewust zijn. Daarom is het zo cruciaal dat het interprofessionele aspect voldoende aandacht krijgt in de opleiding. In de opleiding hbo-v maar ook in de huisartsenopleiding.’

Tijdens haar baan aan het Radboudumc zag ze die baan als lector wijkverpleging bij de HAN voorbijkomen. ‘Ik dacht: Ja, dat wil ik.’ De HAN wilde haar ook en zo lag een mooie samenwerking in het verschiet. In april 2021 werd Nieuwboer lector, de officiële installatie is op 31 maart 2022. Dan zal ze de intrede uitspreken en wordt er een minisymposium georganiseerd voor wijkverpleegkundigen. Het lectoraat zal zich onder andere bezighouden met praktijkgericht onderzoek over preventie en palliatieve zorg.

‘Het lectoraat gaat zich onder andere bezighouden met preventie en palliatieve zorg’

Wel was inmiddels de coronacrisis in volle hevigheid losgebarsten. Die bracht, zo meent ze, onder meer aan het licht hoe belangrijk de wijkverpleegkundige in feite is. Al die coronapatiënten die vanuit het ziekenhuis naar huis gingen plus de longcovidpatiënten. Dat moest en moet toch door de wijkverpleging worden gedaan. Een enorme opdracht want de crisis kwam bovenop de drukte die er al was. ‘Innovaties, nieuwe dingen toepassen, de ruimte is bijzonder beperkt geworden. Veel wijkverpleegkundigen staan tijdens deze coronacrisis in de overlevingsstand, dan kom je daar niet meer aan toe.’

Uit het veld hoor je best vaak dat er door die enorme werkdruk en de uitval van collega's door corona en die werkdruk, er geen tijd meer is om stagiaires fatsoenlijk te begeleiden. Herkent u dat?

‘Ja dit hoor ik ook terug. Terwijl het zo belangrijk is dat studenten een goede stage lopen, zodat ze de mooie kanten van het beroep zien en er willen werken. Er zijn nu zevenhonderd eerstejaars hbo-v bij de HAN, het gros kies voor het ziekenhuis, maar een heel klein deel 5,4 procent wil de wijk in. En dat heeft denk ik te maken met verkeerde beeldvorming. Studenten geven aan dat de beeldvorming over de wijk nog steeds is dat het laag

Aan tafel met

complexe zorg is. Wassen en steunkousen aantrekken; rijtjes lopen zeg maar. Maar dat is natuurlijk helemaal niet waar.' Een stage die goed begeleid kan worden door een wijkverpleegkundige is goud waard. Het zet de wijkverpleging positief op de kaart. Maar ja, hoe moet je als overbelaste wijkverpleegkundige dit er ook nog bij doen?'

Maar Nieuwboer denkt in oplossingen. 'We zijn nu met een paar organisaties voor wijkverpleging en docenten van de HAN aan het kijken hoe we docenten kunnen laten meewerken aan zo'n stage. Hoe dat in praktijk zal gaan dat weten we nog niet precies. Maar denk bijvoorbeeld aan een student die in de ochtend met een wijkverpleegkundige meeloopt en samen met andere studenten in de middag en speciaal programma gericht op de wijkverpleegkundige praktijk krijgt dat geleid wordt door een docent van de HAN (lecturer-scientist-practitioner) samen met de wijkverpleeg-

'De wijkverpleging is in Nederland behoorlijk gefragmenteerd. Wat hebben we aan al die kleine clubs?'

kundigen van deze organisatie op locatie.' Leren en werken dicht tegen elkaar aan organiseren. 'We willen daarnaast ook kijken of de ambassadeurs een grotere rol kunnen spelen bij het begeleiden van stagiaires om zo een rolmodel te zijn voor studenten.'

En er zit meer in het vat. 'Toevallig is er binnenkort een brainstormoverleg met studenten waarin we vragen gaan onderzoeken als: hoe kunnen we de beeldvorming verbeteren?' De antwoorden worden meegenomen in een plan om de beeldvorming bij studenten beter te laten aansluiten bij de praktijk. Want er is al een mooie minor 'Werken in de wijk, samen durven en doen' waar op dit moment het aantal aanmeldingen van studenten laag voor is.

*Hellen
Kooijman
is freelance
journalist en
redacteur bij
Tijdschrift
M&G*

Toch lijkt het niet gek dat studenten een verkeerd beeld krijgen van de wijkverpleging. Je ziet nu tijdens die coronacrisis weinig tot niets in de media over de rol van de wijkverpleegkundige. Ziet u dit ook?

'Inderdaad gaat het altijd over het ziekenhuis, de IC, niet over de problemen van de wijkverpleging. Er zit nauwelijks een verpleegkundige aan de tafel bij een talkshow of nieuwsprogramma, laat staan een wijkverpleegkundige.' Dat is jammer, en onterecht. Het mooie vak van de wijkverpleegkundige beter over het voetlicht krijgen is onder andere iets waar naast V&VN ook het Nederlands Wijkverpleegkundigen Genootschap (NWG) zich sterk voor maakt. Het NWG is een onafhankelijke kennisorganisatie voor en door wijkverpleegkundigen. In september fuseerde het NWG met de vakgroep Wijkverpleegkundigen van V&VN. Nieuwboer was tot 1 augustus 2021 interim directeur van het NWG. Ze is blij met de fusie. 'De wijkverpleging is in Nederland behoorlijk gefragmenteerd. Wat hebben we aan al die kleine clubs? Ik denk dat je, zeker in deze tijd, beter kunt samenwerken dan concurreren.' Juist middels samenwerking kun je een grotere groep wijkverpleegkundigen aan je binden. Er is immers massa nodig voor verandering. 'En daarom ben ik heel blij dat er een gezamenlijke afdeling wijkverpleegkundigen komt.'